

ГЕРМЕНЕВТИЧНІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВИ

У статті окреслюються філософські перспективи вивчення феномену національної мови. Мова не лише вибудовується внаслідок змін історико-культурних реалій, а й сама їх формує. Постулюючи національні особливості світогляду будь-якого народу, дослідники апелюють до мовних фактів і звертають увагу на форму слів, фразеологічні одиниці, рудиментарні явища в ідіомах. Значний вплив на розвиток національної мови мають історичні чинники, географічне розташування, політичні орієнтири. У мові глибоко закладені регулятивно-ціннісні наміри, емоційне ставлення та когнітивні концепти.

З'ясовано, що національна мова найповніше віддзеркалює соціально-психологічні, історичні, етико-педагогічні особливості характеру народу. Одним із шляхів зваженого осмислення національної мови постає використання герменевтичного підходу. Значна увага приділяється зв'язку менталітету й мови, зокрема української мови та свідомості сучасного українського суспільства. Зазначається, що процес ідентифікації народу та самоідентифікації особистості є взаємодоповнювальними та взаємозалежними. Проаналізовано наскільки сучасна мовна політика забезпечує належне функціонування і прагнення народу до самовираження. Водночас засвідчено, що самоцінність національної мови не спростовує потребу в долученні до духовної спадщини інших народів та їхніх мов, забезпечує рівність, відкритість, спільний пошук орієнтирів різними мовами.

Ключові слова: мова, філософія мови, національна мова, герменевтика, ідентичність, ідеологія, дискурс, мовна картина світу.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Некласична філософія, починаючи з XIX ст., змінює об'єкт дослідження: замість світу «ідей» ставить мовну дійсність. Уже XX століття усіма напрямками розвиває лінгвофілософську проблематику. Результатом цього стає відокремлення від філософії й логіки нової дисципліни – лінгвістики. А це зумовило вивчення феномену мови з позицій різних аспектів. Мова опиняється на перехресті філософської рефлексії. Звідусіль до неї збігаються стежини з герменевтики, феноменології, аналітичної філософії, структуралізму й постструктуралізму, прагматизму й позитивізму, філософії життя і психоаналізу, теоантропокозмізму, екзистенціалізму, генеративізму, комунікативної філософії (В. Гумбольдт, В. Дильтай, Ф. Шляєрмахер, Е. Гусерль, Г. Гадамер, М. Гайдегер, Ф. де Сосюр, Е. Касієр, П. Рікер, Г. Шпет, М. Бахтін, Л. Вітгенштайн, К.-Г. Юнг, Г. Фреге, Б. Рассел, О. Лосєв, П. Флоренський, Н. Хомський) [Див.: 2; 6; 8; 9; 12]. Мова також постає об'єктом досліджень і в конкретних науках, зокрема мовознавстві, психології, педагогіці, релігієзнавстві, етнології, політології, соціології, юриспруденції, правознавстві, історії.

Психологічні і психолінгвістичні аспекти мови, а також особливості мовлення досліджували Л. Виготський, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн, Е. Фром, З. Фрейд та ін. У результаті диференціації наукових знань поняття «національна мова» здебільшого зустрічається серед лінгвістичних категорій. Іноді воно поставало у загальному контексті досліджень соціально-культурного середовища (С. Дюрінг, Ю. Габермас, В. Матезіус, Т. Фрінгс, А. Гоген, А. Лейбовіц) чи політичної думки (І. Вдовичин, П. Кузик, В. Русанівський, О. Куць).

Сучасні реалії яскраво засвідчують загострення мовного питання у політиці, історії, соціології. Не менш значущим воно постає у філософії, психології, художній літературі. Віддзеркаленням ситуації, яка склалася в Україні в останні десятиліття, стало неоднозначне висловлювання «мовна шизофренія», що є «мовною політикою і культурним стандартом» [14].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські ученими-лінгвісти провели чимало досліджень окресленої проблематики (Г. Балута, Д. Руденко, О. Левченко, О. Федик). Також проблема мови аналізувалась українськими етнопсихологами в релігійному дусі (І. Нечуй-Левицький, О. Воропай, О. Потебня, І. Франко, О. Кульчицький, І. Огієнко, Д. Донцов, Ю. Липа, М. Костомаров, В. Янів). В українській філософії самотність мови аналізують Ф. Бацевич, А. Бичко, І. Бичко, Г. Грабович, Р. Сенік, М. Скринник, О. Забужко, Р. Кісь, Ю. Шевчук.

На Заході лінгвофілософські проблеми не мають такого гострого забарвлення. Однак і там проблема національної, народної чи рідної мови належить до актуальних (Е. Сепір, Б.-Л. Ворф, Г. Бгабга, Ж. Лакан, К. Жоль).

Формулювання цілей статті. На основі всебічного аналізу і міждисциплінарного підходу філософія здатна охопити багатогранні процеси духовного життя народу. Мета цієї статті – розкрити значення філософських перспектив для вивчення феномену національної мови. Одним із важливих завдань постає визначення змісту мовних і світоглядних категорій як віддзеркалення глибинних людських екзистенцій, що сприймаються і розкриваються через комунікацію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Охопити життя народу у всій його повноті можна лише його ж мовою. Воно виявляється у сенсах і символах казки, прислів'я, приказки, усмішки, легенди й повісті (наррації – за П. Рікером), молитви. *Національна мова* – це сховище давніх знань, вірувань, міфів і традицій, що відображають логічну, соціальну й етичну структуру народної ментальності, багатогранність культурно-побутових, кровно-родових стосунків, абсолютних табу і філігранних нюансів духовності, зібране упродовж усієї історії народу. У рідній мові відбувається найповніше вираження світоглядно-культурної неповторності народу, завуальованого в архетипах коду самосвідомості. Етнічне буття людей П. Рікер назвав «обличчям ансамблю», яке охоплює культурні традиції, географічне розташування, антропологічну своєрідність, історію, клімат, релігію, моральні цінності тощо. Мова ніколи не існувала для одного індивіда, вона має соціальний характер.

Кожна мова має сакральний вимір, трансцендентні пласти, які Ф. де Сосюр називав прихованою структурою. Поруч із цим національна мова трактується як специфічний світоглядний образ, картина світу і часто виражає аксіологічно-естетичне життя своїх носіїв. *Мовна картина світу* – «понятійна структура, закріплена у системі певної мови, у її граматичних і лексичних властивостях, які реалізуються через тексти чи висловлювання» [15, с. 41].

Мовна картина світу – не простий набір «фотографій», відбиток предметів чи розвішування етикеток-імен, вона відтворює позицію людини, самоідентичність, а тому – антропоцентрична за своєю сутністю. Відтак, її пріоритетним завданням постає відображення фундаментальних умов розуміння й пояснення світоглядних настанов, наукових і позанаукових реалій. Водночас мова – не просто «домівка буття» для людини (за Гайдегером), це смислове значення Всесвіту й ідентифікація мовця у ньому, розташування самої системи цінностей. «Все, що не охоплює мова особи, не є її світом – не переживається, не цінується, не усвідомлюється. Дійсність настільки моя, наскільки омовлена, вербалізована в моєму досвіді» [12, с. 57].

Мовна картина світу має свої кордони, ті світоглядні межі, які формують символи, створюють міфологічно-релігійне тло, зачіпають несвідомі проєкції, враховують навіть естетичні категорії («комічність», «почуття гумору», «милозвучність», «трагізм» тощо).

Інтерпретація народної мови передбачає різні рівні тлумачення й водночас вона є обмеженою. Неможлива одночасна і єдиновірна герменевтика, позаяк не існує для національної мови однієї перспективи, єдиного діалогу виключно з однією мовою. «Чим більше ми пояснюємо чужі смисли, тим краще ми розуміємо наше власне внутрішнє значення» [7, с. 255]. Тлумачення національної мови задає новий напрям, розширює горизонти загальноприйнятих стандартів і відкриває глибинний рівень знакових програм.

Герменевтика національної мови передбачає врахування соціальної реальності, соціальної активності і здорового патріотизму. При дистанційному або ж конфліктному тлумаченні мовна ситуація набуває непередбачуваного значення. «Мова розгортається як гіпертекст, у якому

поруч з лінійною розповіддю зберігається нелінійність, система споріднених вузлів, відгалужень чи ходів, що змінюють, розширюють обсяг значення і дозволяють читати текст у будь-якому напрямку» [1, с. 82]. Національна мова нероздільно пов'язана і з мовцем, і з тими, хто вслухається, хто веде діалог. Значення слів тут розкриваються через глибинний архетипний контекст, ситуацію зовнішньої і внутрішньої спрямованості.

Діалог національних мов передбачає встановлення контактів, розмивання меж соціальної дійсності і меж націй, культур, наукових досягнень. Як і будь-який діалог, він характеризується дистанційністю, напруженістю, символічністю й невичерпністю. На думку М. Медведєва, «герменевтичне пояснення співпадає з найширшим історичними і культурними зв'язками» [7, с. 255], які полягають не лише у дружній комунікації. Поширення власних символів за «домівкою» аналогічне зі збільшенням влади і посиленням конфліктів у суспільстві шляхом маніпуляції свідомістю. Національна мова в кожному історичному епоху, у відповідній соціально-культурній реальності перемагає чужі смисли, цінності, інтерпретації. І такі конфлікти не є однозначними. Через відкриття «Іншого», «Іншої мови» як суб'єкта розширюється кругозір особистих суб'єктивних значень мови і додатково черпаються альтернативні сили. Тоді мова виходить на новий рівень, із горизонтальної площини – на вертикаль. Переважно це вищий рівень, однак історії відомі випадки, коли зникали навіть найрозвиненіші мови.

Однак, порушення комунікації, її життєстверджувальних норм, обмеження чи мовчазна згода із забороною «Іншого» програмує втрату цінності людської екзистенції. У герменевтиці П.Рікера зустрічаємо особливий рівень достовірності «Я» або самості. Через діалектичне розгортання «Я» – «Інший» реалізується *самоатестація*. Так само й кожна національна мова дає змогу пройти самоідентифікацію своїм носіям, щоби визначитися і продемонструвати рівень своєї свідомості.

Мова налаштовує на взаєморозуміння, сприяє інтелектуальній діяльності, уможлиблює спільний рівень зони напруження. У спілкуванні засвідчується об'єктивність кожного слова, не втрачаючи про цьому суб'єктивність. Визнання своєї народної мови посилює самовизначення, впевненість у своїх силах і спонукає до взаємної, нехай і суперечливої, складної та опосередкованої згоди. Ми наче даємо обіцянку мові, налаштовуємося на її звучання, фокусуємось на самотності. У рідній мові ми шукаємо підтримки, того мовного концепту, який найадекватніше відобразить наш емоційний стан, інтелектуальний рівень чи творчий потенціал. Адже «людина розуміє себе лише тоді, коли вона на власному досвіді переконується, що її слова є зрозумілими також й іншим людям» [6, с. 81].

Так само як і індивід, кожна народна мова прагне до визнання, підтвердження своєї значущості серед інших мов. Це передбачає вияв ініціативи, підтвердження самоцінності, взаєморозуміння, культурний обмін. При діалозі мов відбувається духовний обмін, акцентуються базові пріоритети, висвітлюються першочергові завдання й цілі. Мова не лише вибудовується внаслідок історико-культурних змін, а й сама їх зумовлює. Комунікація між мовами – це не лише їх прирівнювання чи зіставлення, а й певна *обіцянка* і дотримання її. Адже мова сприймається народом як дар. Інакше це породжує боротьбу за визнання, за виживання, веде до агресивності і конфліктів. Дестабілізація у мовній політиці торкається етичних проблем. Вона розкривається як порушення балансу справедливості.

Взаєморозуміння можливе не лише у зовнішній мові, а й мисленні, коли виникають аналогічні моделі (образи, архетипи), що й засвідчують обопільний інтерес, мовленнєву поведінку. «Мова є метатекстом та інтертекстом (він – основа для розуміння), а також початковою настановою, що формується конкретно-історичним типом культури і обумовлює як мислення, так і поведінку людини» [11, с. 58]. У національній мові відображаються усі складні й заплутані проблеми реальності, стимули до формування ціннісного Універсуму. Ментальність народу найкраще виявляється у розкритті його прихованої і рефлексивно-неочевидної сутності. У процесі формування мови й осмислення світу думка особистості стимулює до розумової діяльності. Завдяки цьому встановлюються

тісні зв'язки між теоретичним і реальним світом. У мові глибоко закладені як регулятивно-ціннісні наміри й емоційне ставлення, так і когнітивні концепти.

Яскраво описує процес порозуміння О. Потєбня, порівнюючи його зі звучанням різних музичних інструментів, які «приведені в такий зв'язок поміж собою, що звук одного із них викликає не такий самий, але співвідносний звук іншого» [10, с. 160]. Чимало дослідників акцентували увагу на тому, що кожна національна мова постає закодованою системою для інших мов, а для носія мови – тягарем, обмеженням його світогляду. Однак мова – це не стабільна, незмінна даність, вона – жива, постійно оновлювана система комунікацій. Щоправда, доти, доки народ її використовує і розвиває. Порозуміння з іншими народними мовами виникає у процесі усвідомленої співпраці, передачі інформації, обміну цінностями, накладанням горизонтів, бажанням досягнути консенсусу.

Мова – різновид соціальної експресії, ритм народу, голосовий стереотип і звуковий стандарт. Це темперамент, швидкість, інтонація, здібності, гармонійність комбінації звуків, запахів, кольорів. Зокрема у Г. Гадамера, як і в його вчителя М. Гайдеггера, національне тут-буття мислиться як батьківщина-мова, тобто та константа, що є одвічною. Мовна батьківщина тотожна поняттю «свій», «близький», «рідний», «справжній» і «зрозумілий». Духовною хворобою екзистенціального характеру називає Г. Гадамер відчуження від народу і рідної мови, адже порушується базова герменевтична ідентичність. Вияв інформаційного вакууму викликає нудьгу і смуток, відчуття самотності, невизначеності. «Хвороба полягає у тому, що людина втрачає навички комунікативного мовлення, якщо більше не чує своєї власної мови» [3, с. 189]. Національна мова настільки вплетена у духовність, що спілкування рідною мовою вживання метафор, прислів'їв, зворотів для мовця є вітальною характеристикою, чимось нагадує мовний потік або інстинкт. Буття індивіда намагається відшукати у несвідомому (передсуду, стереотипи, упередження, образи) нову дійсність.

У західній філософії проблема мови тісно пов'язана із ще однією інституцією – ідеологією (Е. Саїд, М. Фуко). Сила й могутність національної мови, її здатність впливати на значні групи людей чи маніпулювати їхньою свідомістю часто називають *дискурсом влади*. Зокрема у М. Фуко, дискурс відбувається лише за наявності певної ідеології, яка і задає тон комунікації. Дискурс – «...те, заради чого воюють, чим воюють, влада, якою намагаються заволодіти» [13, с. 52]. У своїх працях філософ досить неоднозначно відгукується про сучасне інформаційне суспільство і той горизонт можливостей, який воно охоплює. Адже усякий дискурс має свої процедури контролю і обмеження – це *влада* і наші потаємні *бажання*. Поступово дискурс захоплює нас, стає панувати над нами. Він формує у нашій уяві-знанні таку матрицю, яка уже має задані параметри, правила гри. І при всій видимості різносторонніх підходів-виходів зводиться розв'язок до заданого наперед.

Дискурс у найзагальнішому розумінні – оцінка інформації, те, що сам текст потенційно містить, і те, чого в самому тексті немає чи те, що може бути за певних умов побачене, прочитане та зрозуміле. Завдяки інтуїції читача (інтерпретатора) інертність речей набуває іншого смислу, окреслює горизонти нових значень. Відбувається вираження інтерсуб'єктивності, редукується чуттєво-реальна подія, передається її зміст від одного суб'єкта до іншого, застосовується до найрізноманітніших соціальних ситуацій.

Дискурс як першовизначальне тлумачення, сукупність мовленнєво-мисленнєвих дій та презентація світу дає поштовх до осмислення мовної картини світу. Філософський дискурс постає надзвичайно різноманітним масивом індивідуальних текстів, мовним середовищем, що сприяє соціальній комунікації, призводить до кількісного зростання оптимально позитивних шляхів. Він наполегливо розширює огляд потенційних розв'язків наболілих проблем, ставить під сумнів настирливий консерватизм і однобічність. Філософський дискурс не виникає раптово, він передбачає рівноправність учасників, врахування різнобічних аргументів і відсутність перешкод.

Розглядаючи динаміку мовних спільнот, їхні специфічні проблеми організації, дискурс встановлює і реконструює базові умови взаєморозуміння і досягнення консенсусу. Комунікація – багатосторонній процес, що виходить за межі особистісного осмислення,

аргументацій і зіставлення цінностей своїх та опонента, формування нових морально-етичних нормативів. І водночас це результат, відповідь, часткова ідентифікація із зовнішнім «текстом», яким постає суспільство, природа, інша особистість, народ чи інформація. При цьому відбувається асиміляція або ж заперечення у межах кожної проблемної ситуації.

Виявлення у межах окремої спільноти її загальних контурів утворює стійку гаму зв'язків і трансформацій. Разом із тим дискурс влади тяжіє до спрощень, повторень, витісняє живу індивідуальність. Дискурс – певна гра, абстракція, насилля над речами, практика, яку ми нав'язуємо іншим. Використовуючи «мовні ритуали», влада насаджує безособистісні стратегії, уподібнює первинні і вторинні змісти.

Очевидно, що національна мова не є обмеженою сферою, яка відокремлена від економічного чи політичного життя суспільства. Регулятором різних соціальних інтересів і норм, духовних пріоритетів виступає державна політика. Важливою складовою якої є *мовна політика* – сукупність заходів, що їх застосовує держава, партія чи соціальний клас для стабілізації або зміни наявних мовних норм. Ці принципи відтворюють панівну *ідеологію* і детермінують суспільно-політичний лад, стосунки між різними етносами у межах держави та на світовій арені.

У багатьох розвинених країнах «мовне планування» є обов'язковою нормою, що сприяє ефективності спілкування, піднесенню культури загалом і постає ознакою цивілізованості. Наразі попри усю гостроту мовного питання у нашій державі продовжує культивуватися «деполітизація» і незагострення». Така спрямованість ніяк не виправдовує інертність телебачення, радіо, кінематографа, оскільки є виявом байдужості, а не порозуміння. «Сьогодні українська мова постає у статусі державної, але через відсутність державницької мовної політики цей статус має посутньо декларативний характер» [12, с. 68]. Політичні баталії довкола мовної політики часто носять формалізований підхід або ж закінчуються підміною понять. І якщо М. Фуко у своїх творах говорить про дискурс влади, як насадження рамок і вигідних норм або пріоритетів, то в наших реаліях «нападки на мову завжди ясно сигналізували про те, що йдеться не просто про комунікативні проблеми, йдеться про джерела глибоких суспільних конфліктів» [8].

До прикладу, звернімося до аналізу визначальних для української ментальності мислеформ, серед яких українські дослідники виокремлюють такі одвічні мовні утворення, як «земля, мати, хата, хліб, доля» які віддзеркалюють найістотніші особливості національного характеру [5, с. 15]. Кожне з цих етно-лінгвістичних понять має різні рівні значень, асоціацій, створює мовні звороти, виконує певні когнітивні функції. Функціонуючи в культурно-історичному контексті, ці концепти транслують смисли, апелюють до глибинних етносимволів свідомості носія мови, а також акцентують і відзиваються на найменші нюанси комунікації. Водночас, як зазначає О. Левченко, у середовищі наших сусідів пропадає цікава думка про, так би мовити, ключове поняття нашої свідомості – *сало* як головний символ добробуту і ментальності українців [5, с. 33]. Досить показовим у цьому ж руслі є приклад збагачення російської мови: «*малевать* и *вырши* запозичені російською мовою внаслідок контактів, що посилювалися, з Польщею та Україною, набули негативних співзначень (обидва слова – тільки відносно некваліфікованих дій, поганих, невмілих творів)» [5, с. 33]. Ці приклади свідчать про вияв негативного дискурсу влади сусідньої держави з метою знецінення української мови та її носіїв.

Кожен народ повинен обстоювати цінність не лише своєї власної мови, а й самоцінність індивіда, його внутрішній світ, значущість і творчість. Щоби краще зрозуміти особистість, варто звернутися до її народної мови – в цьому також криється суть герменевтичного кола. Як зазначає П. Іванишин, «важливо враховувати під час інтерпретації яку *національну ідентичність* [...] репрезентують своїми творами автори і якою мірою вони це роблять, а також чітко усвідомлювати власну національну ідентичність». [4, с. 81]. Мова кодує спосіб мислення, ціннісні настанови, моральні орієнтири, що є еволюційно старшими, ніж сама мова. Тому сучасна герменевтика розглядає мову як таку дійсність, що виходить за межі самої себе.

Висновки. Постулюючи національні особливості світогляду будь-якого народу, дослідники завжди апелюють до мовних фактів і звертають увагу на форму слів, фразеологічні одиниці, рудиментарні явища в ідіомах. Значний вплив, звичайно ж, мають історичні чинники, географічне розташування, політичні орієнтири.

Мова народу – стиль мислення, дивовижний і сакральний проект зі здобуття, передачі й акумуляції трансцендентного досвіду народу. За своєю сутністю і духовною спрямованістю вона містить передпосилання для майбутнього розвитку не лише конкретного народу як етнічної одиниці, а й його політики, економіки, релігії, науки й культури загалом.

Мова виражає світоглядні особливості етно-національних спільнот, а також умови та норми спілкування між ними. Вона є тією надособовою реальністю, що уможливило комунікацію між представниками не тільки на зовнішньому, побутовому, а й особистісному рівні. Самоцінність національної мови ніяк не виключає інакшого бачення світу, навпаки це забезпечує рівність, відкритість, спільний пошук орієнтирів різними мовами.

Національна мова – надзвичайно багатогранний організм, що й дозволяє говорити про відкритий і всебічний діалог. Високий ступінь розвитку мови характеризує не лише особистість, а й суспільство в цілому, тому подальші дослідження концепту «національної мови» мають не лише лінгвістичний, філософський або загальнонауковий теоретичний сенс, а й конкретне практичне значення.

Література

1. Балута Г.А. Структури мови : монографія / Галина Балута. – Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2015. – 300 с.
2. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень / Флорій Бацевич. – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 240 с.
3. Гадамер Г.-Г. Батьківщина і мова // Г.-Г. Гадамер. Герменевтика і поетика / Вибрані твори / Пер. з нім. – К.: Юніверс, 2001.
4. Іванишин П.В. Іван Франко і національне буття: герменевтичні акценти: монографія / Петро Іванишин. – Дрогобич : Посвіт, 2016. – 172 с.
5. Левченко О. П. Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект: Монографія / Олена Левченко. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 263 с.
6. Мамич М. В. Антиномія розуміння і нерозуміння у вченні В. Гумбольдта і О. Потебні / М. Мамич // Одеський лінгвістичний вісник. – Вип. 2. – 2013. – С. 80-87.
7. Медведев Н.В. Герменевтическая философия Поля Рикера / Николай Медведев // Вестник Тамбовского государственного университета. Гуманитарные науки. Философия, социология, культурология. – Вып. 10 (114). – 2012. – С. 252-256.
8. Михайлець Л. М. Мова і суспільство (філософський аспект) / Л. Михайлець // Державне будівництво. – 2007. – № 1(1). – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2007_1\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2007_1(1)_9).
9. Погасій Л.П. Мова як об'єкт філософської рефлексії: особливості й закономірності / Лілія Погасій // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Філософія. – Вип. 69. – 2017. – С. 136-140.
10. Потебня А.А. Мысль и язык / Александр Потебня. – К. : СИТО, 1993. – 192 с.
11. Сенік Р.М. Мова як суб'єкт і об'єкт філософії / Р. Сенік / Гуманітарний вісник запорізької державної інженерної академії. Філософія. – Вип. 57. – 2014. – С.51-62.
12. Скринник М.А. Мова народу як «свій» життєвий світ. Романтизм і сучасність / Михайло Скринник // Філософські обрії: Науково-теоретичний часопис Інституту філософії імені Г.С. Сковороди та Полтавського державного університету імені В.Г. Короленка. – Київ, Полтава, 2007. – Вип. 17. – С.56-68.
13. Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности. Работы разных лет. Пер с франц. / Мишель Фуко. – М. : Касталь, 1996. – 448 с.
14. Шевчук Ю. Мовна шизофренія / Юрій Шевчук. – Брустури: Дискурс, 2015. – 60 с.
15. Grzegorzczukowa R. Pojęcie językowego obrazu świata // Językowy obraz świata / Pod. red. J. Bartmińskiego. – Lublin: Wydawnictwo UMCS, 1999. – S. 39 – 55.

Litertura

1. Baluta G. Strukturi movi: monografiya / Galina Baluta. – Kriviy Rig: Vid. R.Kozlov, 2005. – 300 s.
2. Batsevich F.S. Filosofiya movi. Istoriya lingvofilosofskih uchen' / Floriy Batsevich. – K.: VTs «Akademiya», 2008. – 240 s.
3. Gadamer G. Bat'kivstzina i mova // Germenevtika i poetika / Vibrani tvori / Per. s nim. – K.: Yunivers, 2001.
4. Ivanishin P.V. Ivan Frahko i natsional'ne butt'ya: germenevtitchni akzenti: monografiya / Petro Ivanishin. – Drogobich: Posvit, 2016. – 172 s.

5. Levchenko O.P. Frazеologichna simbolika: lingvokul'torologichniy aspect: monografiya / Elena Levchenko. – L'viv: LRIDY NADY, 2005. – 263 s.
6. Mamich M.V. Antinomiya rozymynnya i nerozumynnya y vchenni V.Gumbol'dta i O. Potebni / M. Mamich // Odes'kiy lingvistichniy visnik. – Vip.2. – 2013. – S. 80-87.
7. Medvedev N.V. Germenevticheskaya filosofiya Polya Rik'era / Nikolay Medvedev // Vestnik Tambovskogo gosudarstvennogo universiteta. Gumanitarniye nauki. Filosofiya, sotsiologiya, kul'torologiya. – Bip.10 (114). – 2012. – S 252-256.
8. Mihaylets' L.M. Mova i suspil'stvo (filosofs'kiy aspect) /L. Mihaylets'// Derszavne budivnitstvo. – 2007. – № 1(1). [http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1(1)_9).
9. Pogasiy L.P. Mova yak objekt filosofs'koyi refleksi: osoblivosti y zakonomirnosti / Liliya Pogasiy // Gumanitarniy visnik zaporiz'royi derzavnoyi ingenernoyi akademiyi. Filosofiya. – Vip. 69. – 2017. – S.136-140.
10. Potebnya A.A. My'sl' i yazyk / Aleksandr Potebnya. – K. – SITO, 1993. – 192 s.
11. Senik R.M. Mova yak objekt i subject filosofiyi / R. Senik //Gumanitarniy visnik zaporiz'royi derzavnoyi ingenernoyi akademiyi. Filosofiya. – Vip. 57. – 2014. – S. 51-62.
12. Skrinnik M.A. Mova narodu yak "sviy" zitteviy svit. Romantizm i suchasnist' / Mikhaylo Skrinnik //Filosofs'ki obriyi: Naukovo-teoretichniy chasopis Institutu filosofiyi im.G. Skovorodi ta Poltavskogo derzavnogo universitetu im.V.Korolenka. – Kiev; Poltava, 2007. – Vip. 17. – S.56-68.
13. Fuko M. Volya k istine: po tu storonu znaniya, vlasti i seksual'nosti. Raboti raznih let. Perevod s franz. / Mishel' Fuko. – M.:Kastal', 1996. – 448 s.
14. Shevchuk Y. Movna shizofreniya / Yuriy Shevchuk. – Brusturi: Diskursus, 2015. – 60 s.
15. Grzegorzczkova R. Pojęcie językowego obrazu świata // Językowy obraz świata / Pod. red. J. Bartmińskiego. – Lublin: Wydawnictwo UMCS, 1999. – S. 39 – 55.

Iryna Grigorkiv-Korotchuk

Hermeneutic Principles of the National Language

The article outlines the philosophical perspectives of studying the phenomenon of the national language. It is important to find out the inextricable unity of language and ideological categories that reflect deep human existences and are most fully disclosed through communication. The national language captures the historical experience and comprehension of coherent problems and presents them in current times. Language is not only constructed by the results of historical and cultural changes of social realities, but it also forms them. Postulating the national peculiarities of the outlook of any nation, researchers appeal to linguistic facts and pay attention to the form of words, phraseological units, rudimentary phenomena in idioms. Historical factors, geographical location, and political orientations also has the significant influence on the development of language. Although it is deeply embedded in regulatory-value intentions, emotional attitudes and cognitive concepts.

It is argued that the national language reflects the socio-psychological, historical, ethical, and even pedagogical features of the nature of the people. Thus the author stresses the possibilities of the hermeneutic approach to analyze the variety the national language comprehending. Language is a socio-cultural phenomenon that defends the identity of the people. The folk language reflects the range of connections, meanings, signs, values, norms and rules, traditions and rituals, superstitions and feelings, which are combined with each other and pass through the historical stages of the ethnos, and are represented in social and natural connections. Therefore, the author pays attention to the connection of mentality and language, the Ukrainian national language and consciousness of Ukrainian society in particular nowadays. It is revealed that the process of identification of people and self-identification of a person are complementary and interdependent. The modern language policy and it's means to ensure the proper functioning and aspiration for the self-expression of the people are studied. Nonetheless it is underlined that the self-estimation of the national language does not exclude the value of other vision of the world, the inclusion in the spiritual heritage of other peoples and their languages. The article maintains the equality, openness, common search of landmarks in different languages.

Keywords: language, philosophy of language, national language, hermeneutics, identity, ideology, discourse, linguistic picture of the world.

Надійшла до редакції 21.09.2017 р.